

Årsrapport fra Redelighetsutvalget ved Universitetet i Sørøst-Norge og Høgskolen i Innlandet 2018

Innledning

Redelighetsutvalget ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) og Høgskolen i Innlandet (HINN) ble oppnevnt fra 01.11.2017 i henhold til styresak 34/17 ved USN og styresak 61/17 ved HINN. Det ble også vedtatt et mandat for Redelighetsutvalget, hvor det står at Redelighetsutvalget skal sende årlig rapport om virksomheten til styrene ved de to institusjonene.

Utvalget ble oppnevnt i henhold til Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven) som trådte i kraft 01.05.2017. Loven pålegger forskningsinstitusjonene å opprette et redelighetsutvalg. HINN og USN har gått sammen om å etablere et felles redelighetsutvalg for å styrke utvalgets habilitet, bidra til større kontinuitet i utvalgets arbeid og etterleve lovens § 3 om faglig uavhengighet.

Mandatet for Redelighetsutvalget er å behandle og uttale seg om innmeldte saker som tar opp mulige brudd på anerkjente forskningsetiske normer hvor ansatte ved USN/HINN er involvert. Brudd på anerkjente forskningsetiske normer omfatter alt fra mulig slurv, unøyaktighet og lignende, via mer alvorlige brudd, til det mest alvorlige: vitenskapelig uredelighet. Ved innmeldte saker skal utvalget alltid ta stilling til følgende:

1. Om forskeren har opptrådt vitenskapelig uredelig eller ikke
2. Om det foreligger systemfeil ved institusjonen
3. Om det vitenskapelige arbeidet bør korrigeres eller trekkes tilbake.

Med utgangspunkt i mandatet har HINN og USN utarbeidet «Retningslinjer for behandling av saker om mulig brudd på anerkjente forskningsetiske normer ved Universitetet i Sørøst-Norge og Høgskolen i Innlandet.» Sakene i Redelighetsutvalget behandles i henhold til disse retningslinjene.

Redelighetsutvalgets sammensetning

Redelighetsutvalget består av fem medlemmer med kompetanse innen forskning, forskningsetikk og juss, og to varamedlemmer henholdsvis fra HINN og USN. Utvalgets leder er ekstern representant og innehar juridisk kompetanse. USN og HINN har to medlemmer hver som gjenspeiler den faglige bredden ved de to institusjonene. I tillegg er det utnevnt administrativt ansatte som sekretærer.

Medlemmene er oppnevnt av rektorene ved HINN og USN for fire år av gangen. Unntak kan gjøres for ph.d-kandidatens representant.

I 2018 har Kristine Langerød og deretter Mette Kammen (USN) og Anne Sofie Lofthus (HINN) fungert som sekretærer for utvalget.

Oversikt over utvalgets medlemmer

Rolle	Medlem	Institusjon
Leder	Mari Bø Haugstad, tingrettsdommer	Hedemarken Tingrett
Medlem	Halvor Nordby, professor, medisinsk etikk	Høgskolen Innlandet, Lillehammer
Medlem	Sidsel Karlsen, professor, musikkpedagogikk (til 31.7.18)	Høgskolen Innlandet, Hamar
	Kjartan Østby, professor, økologi/genetikk (fra 1.8.18)	Høgskolen Innlandet, Evenstad
Medlem	Finn Aakre Haugen, dosent, elektro/IT /kybernetikk	Universitetet i Sørøst-Norge, Porsgrunn
Medlem	Stina Margrethe Stålberg, stipendiat, økologi/kreftgenetikk	Universitetet i Sørøst-Norge, Bø
Vara-medlem	Susan Lee Nacey, professor, lingvistikk/engelsk (fra 1.8.18)	Høgskolen i Innlandet, Hamar
Vara-medlem	Heidi Kristin Ormstad, professor, biomedisin/eldreforskning (fra 1.9.18)	Universitetet i Sørøst-Norge

Møtevirksomhet

Utvalget hadde ett møte i mai 2018. Møtet ble holdt i Forskningsparken ved Universitetet i Oslo, hvor ett av medlemmene i utvalget har en bistilling.

Saker behandlet i 2018

Redelighetsutvalget har behandlet én sak i 2018 som ble meldt inn av viserektor for forskning, innovasjon og internasjonalisering ved USN. Uttalelsen fra Redelighetsutvalget ble oversendt til USN ved viserektor for videre oppfølging. Nedenfor gis en kort oppsummering av saken som ble behandlet og konklusjonen fra Redelighetsutvalget.

Saken gjaldt mulig brudd på anerkjente forskningsetiske normer i et forskningsprosjekt som omhandlet 1) elevers opplevelse av overgrep i skolen og elevers opplevelse av psykososial oppfølging etter seksuelle overgrep i skolen, samt 2) foreldrenes opplevelser av skolens håndtering og psykososiale oppfølging etter seksuelle overgrep skjedd i skolen. To forskere

samarbeidet om prosjektet. De hadde intervjuet en liten gruppe elever og foreldre, alle tilhørende samme klasse på en skole. Fellesnevneren var at kontaktlæreren til den aktuelle klassen var dømt for seksuelle overgrep begått i skoletiden. En av forskerne var selv forelder i den samme klassen.

Redelighetsutvalget tok i sin drøftelse utgangspunkt i de forskningsetiske retningslinjene for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi, som er utarbeidet av Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH). Redelighetsutvalget kom til at begge forskerne hadde brutt forskningsetiske retningslinjer vedrørende personvern (nr. 6), hensynet til tredjepart (nr. 13), kravet til konfidensialitet (nr. 9), forskningens ansvar (nr. 3) og kravet til habilitet (nr. 30). Bruddene ble ikke ansett som så alvorlige at de falt inn under begrepet vitenskapelig uredelighet, men ble likevel ansett som klare brudd på anerkjente forskningsetiske normer. Forskerne ble ansett å ha handlet uaktsomt, men ikke grovt uaktsomt.

Redelighetsutvalget påpekte ikke systemfeil ved institusjonen, men anbefalte institusjonen å vurdere tiltak med mål om at alle som driver med forskning, er bevisste på forskningsetikk.

Redelighetsutvalget påpekte at en fortsatt bruk av det vitenskapelige materialet ville representere gjentatte brudd og personvernkrænkelser av identifiserbare tredjeparter og tilrådet institusjonen å trekke det vitenskapelige arbeidet tilbake.

Avslutning

Redelighetsutvalget er av den oppfatning at utvalget etter sin oppstart i 2017 har fungert etter sin hensikt og bidrar til å høyne kunnskaps- og bevissthetsnivået innen forskningsetikk ved USN og HINN.

Hamar, 14 januar 2019

for Redelighetsutvalget

Mari Bø Haugstad

leder

